

От туй по-удобно – здраве! Природата бе създала фиорда сякаш за техния случай. Беше дълбок и постепенно се превръщаше в пещера. Двата седяха под сумрачния ѝ свод, върху скалите. Около тях в безпорядък се търкаляха маски и шнорхели, пуловери, два неопренови костюма и плавници. Въздухът в заслона беше топъл и влажен. В коридора на фиорда морето се повдигаше плавно и изпълваше каменната заличка с нежно шипене, а след това се оттегляше и поклащаше водораслите. Между зелените цистозирии се белееше част от дъното, покрито с мидени черупки и дяволски нокти.

Няколко гълъба се завъртяха над фиорда, шмугнаха се в пещерата, но видяха хората и отлетяха обратно.

– Ще ни направят беля – рече мургавият младеж. Беше гол, в избелели гащета, тук-там проядени от молци.

– Каква беля? – спокойно запита другият младеж.

– Ако граничарите...

– Не ми се вярва. – Той се раздвижи, опипа с длани пуловерите, а после взе една кутия от нескафе. – Да похапнем! Ще ни трябват калории.

Щом отвори кутията, остро замириса на шоколад. Започнаха да бъркат с пръсти. Вадеха натрошените блокчета, слагаха ги в устата си без удоволствие, приемаха храната като лекарство. Този, който бе отворил кутията, ядеше замислено и наблюдаваше играта на светлините върху каменните стени на заслона. Беше много млад, хубав, също гол, малко по-висок от мургавия.

– За какво мислиш? – запита мургавият.

– Сигурен ли си, че трябваше да излезем точно тук?

– Да.

– И че границата е на десет километра?

– Да.

– Много е важно да си сигурен... Костюмът ти пропуска ли?

– Малко.

– Изглежда, че сме го залепили добре... Много шумиш. Като дишаш през шнорхела, струва ми се, че плувам край някое прасе.

– Не мога да навикна.

– Рибарска работа!... Мъчно свиквате с леководолазните такъми.

– Трудно ми е. От малък съм плувал без такива дяволии.

– Дишай по-спокойно. Иначе с плавниците работиш добре.

Той захвърли празната кутия и като седна, опипа този път с крак пуловерите. Все още бяха мокри.

– Ако ги простра на слънце, ще изсъхнат за няколко минути. Виж, костюмите изсъхнаха. Трябва да ги поръсим с талк.

– Остави на мира пуловерите! – отвърна мургавият. – Цели седем часа има, докато влезем в морето.

– Толкова – съгласи се по-високият. – Тогава ще бъде нощ... По мои пресмятания ще трябва да плуваме най-малко пет часа. Ще разбереш ли, когато прекосяваме граничната линия?

– Имам сигурен ориентир.

По-високият, леководолазът, се протегна и каза неспокойно:

– Притесних се!... Ти?

– Сега, като те погледнах, и аз почувствувах страх. Тая работа е заразителна. – Той започна да масажира прасците си. – Какво ме плашиш?

– Все пак... не е малка работа... едно такова бягство. Питам се дали сме избрали най-безопасния начин.

– Има хора, които са избягали и с лодки. Нашето е по-лесно. Граничните дори не допускат, че някой ще се реши да минава границите с плуване.

– Така е – рече по-спокойно леководолазът. – Напрасно се безпокоим.

– Тогава да запушим.

Леководолазът отвори втора кутия от нескафе. В нея бяха наредени цигарите. Изобщо, всичко си беше на мястото. Някои необходими неща, наблъскани в такива кутии, можеха да се мъкнат завързани към неопреновите костюми и те не забавяха движението им във водата.

– Трябва да пестим цигарите. Има сума ти време.

– Бактисах от шоколад – направи гримаса мургавият. – След тая работа цял живот няма да вкуся шоколад.

Старателно проследиха пътя на дима. Нищо особено. Той се разсейваше веднага и оставаше в заслона. Вън беше горещо. Безцветното обедно море си кротуваше, останало без сила от зноя. Небето прегаряше от ярка светлина. Синевата му бе олекнала. По камъните на фиорда лазеха раци. Между очите им се пукаха мехурчета.

Чу се звън от стада. Мелодията на звънците прозвуча сухо и лениво. Тя заля тишината и бавно се понесе над главите им – отдясно наляво. Изглежда, че омаломощените от слънцето овце прекосяваха полето, без надежда да се доберат до сянка. Човек лесно би си представил картината горе, както си я представи и леководолазът – гладко море, бряг и проточената броеница на овцете с натезали вимета, в които млякото сякаш се вкисва от горещината.

Медният звън постепенно се стопява в далечината.

Бегълците го слушаха спокойно, мълчаха и всеки се учуди по своему, че е изпаднал под властта на простата музика, която го връща назад, към миналото и първата читанка.

– Стадо! – прошепна леководолазът.

– Отмина – прошепна мургавият. – Отдалечава се.

– Тихо!

Някой заговори над главите им:

– Нещо в корема му се пукнало, пандисит ли, какво, пукнало се.

Гласът беше кротък, старчески.

– Язык за морячето! – каза друг, подобен глас. – С камион ли го откараха?

– Военен камион го откара, ама жив ли, мъртъв ли – не знам.

– Сигурно е умрял. Така ще си го занесат на майка му... Защо не го знам това момче? От Ямбол ли, казваш?

– От елховските села било. Сутринта – живо и здраво, на обед – студено.

– Бог да го прости!... Горката му майка!

– Има да плаче.

– Трагедия.

– Живот – кво да правиш!... Хубаво момче беше.

– Майка му стара на живота!... Хайде, довиждане!... Търся нашата Златанка... Тръгна да се къпе, ама ако я спипам, ще ѝ нашаря задника!

– Остави момичето! Голямо е вече.

– Море, ще го оставя аз, като почнало да влиза в морето!... Хайде, довиждане!

– Стадото продължаваше бавния си ход на север. В бистрата вода на фиорда нахлу ято сафриди. Ясно се виждаха тъмните им ивици отстрани. Рибите се повъртяха насамнатам и изчезнаха в морето.

Двамата продължаваха да мълчат. Ослушваха се, стараеха се да разберат накъде е потеглил овчарят.

Той се появи внезапно пред погледа им. Бегълците дори не трепнаха. Като дишаше заморено, старият човек се изправи върху гладкия, потопен във водата камък и смъкна от главата си овлажняла от пот кърпа. Седна на камъка и потопа краката си в морето. По брадясалото му лице и по косата му блестеше мръсна прашна пот. Загреба с ръка вода и намокри лицето си. Старческата му ръка трепереше и докато изсипваше водата върху косата, намокри грубата селска риза. Хладината на морето одобри стария човек и го накара да нагази по-дълбоко. Сега вече загреба с две ръце. Плискаше лицето си, мокреше тила си, но вършеше това мълчаливо. Нито веднъж не изпръхтя, сякаш благоговееше пред проснатата се от нозете му до хоризонта шир. След като се разхлади достатъчно, старецът изчезна нагоре безшумно, както се беше появил. Чува само гласа му да говори на овците неразбираеми за целия свят неща.

– Изплаши ли се?

– Стреснах се.

Леководолазът извади още две цигари. Той погледна металическата кутия от всички страни.

– Ще успеел ли пак да я запечатаме сполучливо?

– Щом имаме парафин, ще я запечатаме.

– Плуваш бавно, не можеш ли по-бързо?

– От малък си плувам по рибарски – отвърна мургавият.

– Граничните постоянно ли наблюдават морето?

– Сигурно... Гледат лодките и корабите. Но кой ще се сети, че някой си е решил да преплува десет километра през нощта... За всеки случай ще се отдалечим от брега. Ще влезем навътре и така ще минем границата.

– Видя ли какво чудно благородство имаше в държането на този старец. Хем беше самичък.

– Какво, като е самичък?

– Нямаше кой да го наблюдава.

– Не разбирам от тези работи.

– Той ме трогна.

Мургавият се спусна по камъните, наведе се над морето и пое голяма глътка вода. Поддържа я малко в устата си и я изплю.

– Ние, лодкарите, така гасим жаждата.

– Стар изпитан начин – съгласи се леководолазът.

Мургавият допълзя обратно и налага цигарата си.

– Искам да видя света – прошепна замечтано той, като се излегна върху камъните, – целия свят, всички големи пристанища!

– И аз – въздъхна леководолазът. – Поне веднъж да се гмурна в Червеното море. Там е райт на аквалангистите, на всички леководолазни експедиции. Това искам, нищо друго... Да се наскитам и нагълтам с непознати ветрове, а след туй да се върна.

– Ако се върнем, дали ще ни простят?

– Прощават.

– Вятърът се бави – забеляза мургавият, без да сваля очи от хоризонта. – Ако и западния не излезе, ще стане лошо. Трябват ни малко вълни.

– В замяна на това нощта ще бъде тъмна. Затуй съм боядисал шнорхелите черни. Все едно да търсят игла в копа сено.

– Наистина си предвидил всичко.
– Говори по-тихо!
– Рибувал съм по тия места – понижи глас мургавият. – Два сезона гоних паламуда между Ахтопол и границата. Екстра работа!...
– Какво те е прихванало?
Но момъкът бе обхванат от сладката вълна на спомените и продължи:
– Хубаво е да кръстосваш това море, когато има риба!
– Сигурно.
– В Ахтопол съм правил две красиви пиянства.
– Със или без жени?
– С домашно вино в една бедна къшурка.
– Представям си – усмихна се леководолазът.
– Ти си друг човек и не можеш да си представиш... Тогава щях да се ожена.
– Добре, че не си го сторил.
– Така ми казваха и приятелите... Бил съм много издигнат и не ме заслужавала. Ти не знаеш какво момиче. Мария!... Ехаа!
– По-тихо бе! Луд ли си?
– Видя ли гларуса каква риба измъкна от томболата?... Няма го вече. Изчезна!
– Не можеш ли да говориш по-тихо?
– Кой ще ни чуе. Тук е най-дивото място на България.
– Глупости!... Това е гранична зона.
– Сега е мързеливо горещо време.
– Не ми говори тъй... – Младежът погледна жадно морето: – Ще ми се да се гмурна малко. Насам сигурно има кефали.
– Ухаа!... Ама нямаш харпун.
– Жалко. Тук наистина е място на кефали. Няма кой да ги плаши.
– Точно така.
– Много бавно тече денят.
– Тъй ти се струва. Не си ме учил два месеца как да плавам с такъми и как да даяна на търпение.
– Шшт!... Какво е това?
– Някой хвърли в морето камъче – прошепна мургавият.
– Какво става тук? – отвърна леководолазът. – Много движение има насам.
– Животът си тече – спокойно и философски рече мургавият.
Замълчаха. В тишината зашумяха сухите млечки. Някой вървеше горе. После шумът затихна и отново настъпи тишина. Мургавият погледна лицето на приятеля си. В зеленикавия здрач на заслона това лице бе преbledняло и овлажняло от пот.
– Граничарите ходят тежко – прошепна мургавият.
– Тези стъпки бяха леки – отвърна след известно време леководолазът. Хубавата му, небръсната от завчера брада заблестя и стана по-черна. Всяко нейно косъмче плуваше в пот. – Защо се вмъкнахме в тази работа?
– Ще видим малко зор – каза мургавият. – Не е като да отидеш на разходка.
По скалите се търкулнаха няколко камъчета. Някой се спускаше по склона. Приближаваше се тичешком и не по удобната пътечка, а направо. Най-после се показа и човекът... Нищо и никакво момиче. Бегълците се погледнаха и се усмихнаха.
Момиче: изрусяла от слънцето косичка, евтина басмена рокличка, шампосана с най-шаблонни и грозни цветчета, лице, крака и ръце, изпечени от слънцето и нагорещени от зноя на деня.
Момичето стъпи върху облия камък и замери с нещо морето. Бегълците се погледнаха още веднъж – видя ли кой ни стресна преди малко?... Мургавият се

усмихна и смигна. Когато момичето се обърна към тях, двамата инстинктивно се изтеглиха още назад и успяха да разгледат по-добре лицето му, много младо, осеяно с няколко пъпчици. „Краката ѝ са дебелички – помисли си леководолазът, – или пък така ми се струва, защото са в гуменки.“ Но момичето свали обувката си и той разбра, че дефектът си е дефект – краката бяха твърде селски и закръглени при глезените.

Девојката се съблече и влезе в морето, просто се плъзна по камъка, покрит с мек жълтокафяв налеп. Водата покри коленете ѝ. Тя успя да се задържи изправена на едно място и се озърна на всички страни. После се отпусна във водата и започна да плува. Плуваше лошо, самоуко и размахваше сляпо ръцете си. Изведнъж стана шумно. Светлият пейзаж се изпълни с радост, подмладя.

– Имаш ли да кажеш нещо? – запита мургавият, като все още продължаваше да гледа паяната, в която се мяркаше косата на девојката. – Имаш думата за изказване.

– Хубава е природата тук – отвърна леководолазът.

– Има кефали – иронично допълни мургавият.

– И такива скумрийки – посочи с глава леководолазът.

Изглежда, че девојката се боеше от морето, скоро се върна обратно и стъпи на дъното. Мокрите ѝ гърди се подадоха над водата като муцунки на видри. Тя вдигна ръце и изтри с длани лицето си. После потопи очите си и носа си във водата и започна да гледа дъното. Не издържаше много под вода, задъхано вдигаше глава, потъркваше очи и отново ги потапяше. След като се наигра и умори, тя излезе върху камъка. От гърдите ѝ падаха капки, те бяха бистри, пълни със слънце.

Излегна се върху топлия мъх на камъка. Наоколо се разхвърчаха морски мушици. Но те се връщаха отново и кацаха върху тялото ѝ, от което пиеха сол и опиянение. Девојката ги пропъждаше с ръка. От резките ѝ движения младата кожа потръпваше, като кожа на жребче. Най-напред изсъхнаха гърдите ѝ, те порозовяха, наедриха.

Като полежа така известно време, тя се изправи и се зае с косата си. Стана много красиво – картината с изправеното момиче, което реши косата си, с отражението му във водата, с горещите бели камъни и с далечния хоризонт, от който се вземаше лекото дихание на вятъра.

Облече се бавно, небрежно пое нагоре, където се простираше скучната суха земя.

– Виж колко е часът!

– Туй ли намери да говориш сега? – леко възнегодува мургавият. – Не можа ли да разбереш, че чакането му е майката.

– Не ме учи на чакане! Просто искам да знам колко е часът!

– Казахме, че няма да се командуваме.

– Мълчи!... Ревеш като панаирджия.

– Ти не си сериозен човек, нищо няма да излезе от тая работа.

– Ако не стане, ти си виновен. Непрекъснато се разколебаваш. На всичко отгоре и за някаква Мария се разбъбра.

– Първо се чуй ти какво плямпаш, после говори за другите. Не те ли виждам... Главата си режа, че не искаш да мръкне.

Леководолазът побърза да намери цигарите и запуши. Като всмукна няколко пъти, той се усмихна леко и погледна меко приятеля си.

– Още малко и ще се изпобием.

– Дай една цигара!...

– Добре, че голата не постоя още малко.

– Такива голи на мен не ми пречат, когато реша да правя нещо.

– Виж! Виж какво става! – Леководолазът хвърли цигарата и приклепна, загледан във водата на фиорда. – Боже мой!

Между водораслите се промъкваха няколко кефала. Движеха се спокойно. Бяха много едри и приличаха на свинчета. Леководолазът никога не бе виждал такива големи кефали и сега ги зяпаше възбудено, готов да скочи върху тях. Гърбовете им блестяха с емайлно морав цвят, а всичко останало беше чисто сребро. Рибите плуваха придружени от сиянието си – всички светлини се отразяваха в тлъстите им бели коремни като в огледало. Най-голямата и навярно най-мъдрата от тях плуваше последна и не бързаше да захапва цистозириите. Останалите риби като че ли само опитваха дали пасбището е крехко. Като допираха муцуни в зелената светлина на растенията, ситите скитници сякаш се радваха на дълбокото мълчание, което ги ограждаше. Те дълго обикаляха между каменните стени на процепа и тъй като не намериха нищо интересно в него, лениво се върнаха в морето.

Леководолазът потрепера, пое дъх, докато мургавият се усмихваше, той почувствува, че го обхваща неумолима тъга. Приятелят му схвана това и вече не се усмихваше. Самият той беше объркан и смутен. Неочаквано двамата видяха, че морето и небето са посинели страшно, както ставаше по това време на деня. Сивият прах на небето се беше стопил, пейзажът се избистри съвсем и въздухът се изпълни с миризмите на морските треви. Всичко потъна в това, което наричаме вечност, мъдрост, красота. Току-що родени, вълничките прииждаха като бойци в атака. Те влязоха във фиорда и ближеха горещите камъни. Водораслите се залюляха насам-натам, люлееше се цялата ливада на дъното и леководолазът, който сякаш за първи път откриваше тази прелест, пък и мургавият, който някога за малко не се бе оженил за оная Мария от Ахтопол – и двамата си представиха как в дълбочините се люлеят морските ливади, как се люлее цялата бедна и прашна земя зад гърба им и колко са вечни тези неща, които сега се люлеят и вълнуват мислите им, и колко са малки двамата в хаоса на това сладостно движение, сред времето и пространството.

– Какво мислиш? – запита смутено мургавият.

– Остави ме да мечтая – отвърна леководолазът, а гласът му бе пълен с нежност. – Трябва да си помисля малко.

– Добре – съгласи се меко мургавият. – Помисли и каквото решиш ти... Няма да ти възразя.

Младият човек се взираше в ясно разграничените сини простори на морето и небето.

После излезе от свода на пещерата, без да спазва каквато и да е предпазливост, изправи се върху жълтеникавия мъх на камъка и погледна към тази страна на света, откъдето бяха доплували. Мъхът беше все още мокър, запазил ароматната солена влага, изтекла от кожата на момичето.

* Тук е преписан най-първия публикуван текст. По-късно са нанасяни много поправки.